

Recensie

Seksualiteit en relaties van Turkse en Marokkaanse Nederlanders

Marijke Naezer

Ideeën over Turkse en Marokkaanse Nederlanders bestaan er in Nederland genoeg, vooral wat betreft seksualiteit. Kranten staan bol van verhalen over gedwongen huwelijken, eerwraak en antihomoseksueel geweld. De negatieve en vaak op vooroordelen gebaseerde berichtgeving over seksualiteit bij Turkse en Marokkaanse Nederlanders was voor de Rutgers Nisso Groep aanleiding om “zich dieper in de materie te verdiepen in een poging feit en fictie van elkaar te scheiden”.

In een slechts 167 pagina's tellend boek vuren Paul Vennix en Ine Vanwesenbeeck een ongekeerde hoeveelheid data op de lezer af over seksualiteit en relaties bij Turkse en Marokkaanse Nederlanders. In rap tempo volgen de conclusies van bestaand onderzoek elkaar op om vooroordelen en wetenschappelijke kennis van elkaar te scheiden.

In eerste instantie lijkt het boek zelf nuance te gaan missen. Het opent met de beruchte theorieën van Pinto en Hofstede, die gebruikt worden om Marokko, Turkije en Nederland te classificeren. Zo zouden Marokko en Turkije volgens Pinto een cultuur hebben, waarin de groep boven het individu staat. Eer en schande zouden van levensbelang zijn en de scheiding der seksen zou hierin een cruciale rol vervullen. In de Nederlandse cultuur zouden daarentegen zelfontplooiing en gelijkheid centraal staan. Een opmerkelijk generaliserende opening voor een boek dat juist een tegengewicht wil bieden aan stereotiepe ideeën over Turken, Marokkanen en Nederlanders.

Al gauw blijkt dit echter een aanzet te zijn voor een genuanceerde en informatieve uiteenzetting over cultuur, religie, emancipatie en seksualiteit. Met betrekking tot religie beargumenteren Vennix en Vanwesenbeeck bijvoorbeeld dat de bijna unanieme veroordeling van de islam door niet-moslims onterecht is. Niet zelden bepleiten heilige teksten een gelijkwaardige positie voor vrouwen en mannen, zoals in het geval van buitenechtelijke seks. “De overspelige vrouw en de overspelige man, dien elk van hen honderd zweepslagen toe”, aldus koranvers 24:2 (aangehaald door Vennix en Vanwesenbeeck). De lezer wordt op die manier gestimuleerd om verder te kijken dan bestaande vooroordelen.

Aan de andere kant zijn de auteurs ook niet bang om vooroordelen te bevestigen, als deze ook uit onderzoek naar voren komen. Immers, Turkse en Marokkaanse vrouwen in Nederland worden (overigens net als autochtone vrouwen) op verschillende punten achtergesteld. Wat betreft seksualiteit is de dubbele moraal wel het meest bekende voorbeeld van genderongelijkheid: meisjes moeten maagd blijven tot het huwelijk, terwijl jongens juist aangemoedigd worden wél (veel) seks voor het huwelijk te hebben. Belangrijk is echter dat de schrijvers ook nu doordacht te werk gaan. Vooroordelen worden nooit zonder meer bevestigd, maar in een context geplaatst en genuanceerd.

De auteurs deinzen er niet voor terug om de rol van de Nederlandse maatschappij in de seksualiteitsproblematiek bij Turkse en Marokkaanse Nederlanders aan de kaak te stellen. Sociale en economische uitsluiting, negatieve beeldvorming en discriminatie, in combinatie met de emancipatie van Turkse en Marokkaanse vrouwen, kan bij mannen tot sekserolstress leiden: ze worden bedreigd in hun traditionele status, maar proberen toch vast te houden aan conventionele mannelijkheids coderingen. Dit kan leiden tot disfunctioneel gedrag, zoals een autoritaire en respectloze houding tegenover vrouwen. Meer sociale acceptatie en economische aansluiting zouden deze stress kunnen verminderen. In de aanbevelingen wordt dan ook benadrukt dat oplossingen voor bestaande problemen net zo goed aan de autochtone als aan de allochtone kant gezocht moeten worden.

Kortom, *Seksualiteit en relaties van Turkse en Marokkaanse Nederlanders* is een waardevol overzicht van onderzoeken naar seksualiteit en relaties bij Turkse en Marokkaanse Nederlanders en tegelijkertijd een inspirerend startpunt voor verder onderzoek.

Vennix, Paul & Ine Vanwesenbeeck (2005). *Seksualiteit en relaties van Turkse en Marokkaanse Nederlanders*. Delft: Uitgeverij Eburon. ISBN 90-5972-100-4, € 2000